

სასჯელის და სისხლის სამართლის პოლიტიკა

ასოცირებული პროფესორი, სამართლის დოქ. *მორის შალიკაშვილი* LL.M. (ჰამბურგი),
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

„მართებულია იმისკენ მისწრაფება, რომ რაც შეიძლება მეტად შემცირდეს ადამიანის ხელით გამონვეული ტკივილი [სასჯელის გამოყენება]“.
ნილს კრისტი

I. შესავალი

„სასჯელი“, „სასჯელის მიზნები“, „სასჯელის პროპორციულობა“, „ალტერნატიული სასჯელები“ არის ცნებები, რომლის უკან დგას (სისხლის სამართლის) მართლმსაჯულების ყველაზე მკაცრი სისტემა. იურიდიულ ლიტერატურაში ყველაზე ხშირად სასჯელის საკითხებზე არის კვლევები და მსჯელობა. სასჯელთან დაკავშირებული ნებისმიერი საკითხის შესასწავლად აუცილებელია თავად სასჯელის პოლიტიკასაც შევხვით. სასჯელის პოლიტიკა სისხლის სამართლის პოლიტიკის შემადგენელი ნაწილია, რომელიც სასჯელის დანიშვნასთან და აღსრულებასთან დაკავშირებულ საკითხებს მოიცავს. სასჯელის პოლიტიკაზე, როგორც სახელმწიფო იძულების ღონისძიებაზე საუბარი ნაკლები პოპულარობით სარგებლობს საზოგადოებაში, ვინაიდან სასჯელი დაკავშირებულია მოქალაქის მდგომარეობის შეცვლასთან, ტკივილთან,¹ სოციალურ იზოლაციასთან, უფლებების შეზღუდვებთან. სასჯელის შემფარდებელი ხშირად არც კი ფიქრობს მისი აღსრულების შესაძლებლობებზე და მექანიზმებზე, რამაც სასჯელის მიზნები უნდა უზრუნველყოს. სასჯელშემფარდებელს არ აქვს საკანონმდებლო მექანიზმები გააკონტროლოს სასჯელის მიზნების მიღწევის პროცესი, გაეცნოს თუ როგორ სრულდება მის მიერ მიღებული გადაწყვეტილება, როგორ და რომელი საშუალებებით ხდება გამამტყუნებელი განაჩენით დადგენილი მიზნების მიღწევა. სასჯელის შეფარდება, სასჯელის მიზნების მიღწევა და მისი კონტროლი არ

არის ერთიანი სისტემის ნაწილი: კანონმდებელი ადგენს სასჯელის სახეებსა და მიზნებს, მოსამართლე უფარდებს სასჯელს, ხოლო პენიტენციური სისტემა აღსრულებს სასჯელის მიზნების მიღწევას. ამ სამწვეროვან სისტემაში არ არსებობს სასჯელის მიზნების მიღწევის ეფექტური კონტროლის მექანიზმი. შედეგად ვიღებთ გრძელვადიანი თავისუფლების აღკვეთა მოხდილ მსჯავრდებულებს, რომელსაც დაკარგული აქვს ცხოვრების გაძლოის საჭირო უნარ-ჩვევები, არიან ფიზიკური ან ფსიქიკური ჯანმრთელობის პრობლემების მატარებელი,² სოციალურად გაუცხოებული და ფინანსურად ღარიბი. ასეთ მსჯავრდებულთან არათუ არ აღწევს სასჯელი თავის მიზნებს, არამედ მსჯავრდებული საზოგადოებისათვის ხდება სრულიად უმიზნო, უსუსური და გამოუსადეგარი. ამ ყველაფრის გააზრება გვაიძულებს ვიფიქროთ, რომ სასჯელი და სისხლის სამართლის პოლიტიკა შორს არის საზოგადოების ან თუნდაც მხოლოდ მისი ერთი მცირე ნაწილის (მსჯავრდებულებისა და მისი ოჯახის წევრების), მოთხოვნების დაკმაყოფილებასთან.

სოციალური ან საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების წარმომადგენლებისაგან განსხვავებით იურისტები საკითხს ხშირად მარტივად უდგებიან: კანონი ასე ამბობს და მორჩა, ის უნდა აღსრულდეს! ამ დროს გვაინწყდება, რომ ამ კანონის აღსრულების უკან ადამიანი დგას, სასჯელმისჯილი პირი, თავისი დადებითი და უარყოფითი თვისებებით,

¹ *კრისტი, ნილს*, ტკივილის საზღვრები: სასჯელის როლი სასჯელაღსრულების პოლიტიკაში, 2017, გვ. 20.

² პატიმრობის ხანგრძლივობას პირდაპირი კავშირი აქვს პატიმრის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესებასთან. იხ. საქართველოს სახალხო დამცველის სპეციალური ანგარიში: პატიმრობის პირობების გაველენა პატიმართა ჯანმრთელობაზე, 2018, გვ. 129.

ოჯახით, სოციალური მდგომარეობით, მრავალი მოუგვარებელი პრობლემით.

21-ე საუკუნეში კრიმინოლოგიური, ფსიქოლოგიური, სოციოლოგიური, ნეირობიოლოგიური მეცნიერების კვლევების გამოყენებით უნდა მოხდეს სასჯელის ისეთი პოლიტიკის შექმნა და გატარება, რაც შეესაბამება კონკრეტული საზოგადოების ფსიქოტიპს, მენტალობას და სასჯელის მიზნების მიღწევაზე იქნება ორიენტირებული.

საზოგადოებაში სასჯელებზე დისკუსია 7-8 წელია აქტიურად მიმდინარეობს.³ ეს ნაშრომიც ამ დისკუსიის გაგრძელებაა. ამ ნაშრომის მიზანია სასჯელის პოლიტიკის მოკლე მიმოხილვა, ანალიზი და ამ თემაზე სამომავლო კვლევებისთვის ბიძგის მიცემა.

II. სისხლის სამართლის/სასჯელების პოლიტიკის არსი

თავდაპირველად, აუცილებელია ერთმანეთისგან გაიმიჯნოს სისხლის სამართლისა და კრიმინალური პოლიტიკის ცნებები. ქართული საკანონმდებლო და ოფიციალური დოკუმენტები ძირითადად საუბრობენ სისხლის სამართლის პოლიტიკაზე, ვინაიდან ისინი უშუალოდ და კონკრეტულად სისხლისსამართლებრივი ნორმების გამოყენებას ეხებიან. თუმცა სისხლის სამართლის პოლიტიკა ერთიანი სახელმწიფო კრიმინალური პოლიტიკის შემადგენელი ნაწილია, რომელიც დანაშაულთან ბრძოლის და მართლწესრიგის დაცვის სისხლისსამართლებრივი ნორმების გამოყენების ფარგლებს მოიცავს.⁴ კრიმინალური ან დანაშაულთან ბრძოლის პოლიტიკა კი უფრო ფართო ცნებაა და ის მოიცავს მართლწესრიგის დაცვის არა მხოლოდ სისხლისსამართლებრივ საკითხებს, არამედ სასჯელის აღსრულებისა და დანაშაულის პრევენციის ასპექტებსაც. კრიმინალური ან/და სისხლის სამარ-

თლის პოლიტიკა პირველ რიგში გულისხმობს დანაშაულის მართვას⁵ და არის ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ნაწილი.

სისხლის სამართლის პოლიტიკა არის ზოგადი სამართლებრივი პოლიტიკის ნაწილი: სამართლებრივი პოლიტიკა სისხლის სამართალში.⁶ სასჯელის პოლიტიკა არის სისხლის სამართლის პოლიტიკის ნაწილი, ვინაიდან სასჯელი მხოლოდ სისხლის სამართლის კანონმდებლობით არის გათვალისწინებული. 2015 წელს მიღებული იქნა არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსი, რომელმაც ერთ საკანონმდებლო აქტში მოაქცია არასრულწლოვნების მიერ ჩადენილი დანაშაულის სისხლისსამართლებრივი რეგულირების საკითხები. შესაბამისად, სისხლის სამართლის პოლიტიკის პარალელურად ჩამოყალიბდა და განვითარდა არასრულწლოვანთა სისხლის სამართლის პოლიტიკა, რომელიც მათ შორის ისეთ ღონისძიებებს ითვალისწინებს, რომელსაც პირდაპირი კავშირი არა აქვს სისხლისსამართლებრივ რეგულირებასთან, მაგ. განრიდება, განრიდება-მედიაცია.

*გურამ ნაჭყებია*ს მოსაზრებით, სახელმწიფოსა და პიროვნებას შორის ურთიერთობა წარმოიშობა ჯერ კიდევ დანაშაულის ჩადენამდე, რამდენადაც სახელმწიფო ორიენტირებულია დანაშაულის პრევენციაზე.⁷ მომავალში დანაშაულის პრევენცია სასჯელის ერთ-ერთი მიზანია- ახალი დანაშაულის თავიდან აცილება. სახელმწიფო სასჯელის დაწესებით (სასჯელის ზოგადი პრევენცია) ზემოქმედებს პოტენციურ დამნაშავეებზე და აფრთხილებს/აშინებს მას. „კონკრეტული ქმედებისთვის პირის დასჯა არის დემონსტრირება, დეკლარირება იმისა, რომ ყველას, ვინც მსგავს ქმედებას ჩაიდენს,

⁵ *ნაჭყებია, გურამ*, პრაქტიკული რეკომენდაციები საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის ზოგად ნაწილში, 2015, გვ. 143.

⁶ *Zipf, Heinz, Kriminalpolitik*, 2. Aufl., 1980, S. 6.

⁷ *ნაჭყებია, გურამ*, საქართველოს სისხლის სამართლის პოლიტიკის ლიბერალიზაციის მეთოდოლოგიური პრობლემები, წიგნში: თოდუა, ნონა (რედ.), სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის ტენდენციები საქართველოში, 2016. გვ. 72-73; *ობანაშვილი, ანრი/მუტყე, მარიო*, ანგარიში ქართველ და გერმანელ სისხლის სამართლის პროფესორთა მეორე პროფესიული შეხვედრის შესახებ: „სისხლის სამართლის მეცნიერება გაერთიანებულ ევროპაში“, *DGStZ* (გერმანულ-ქართული სისხლის სამართლის ჟურნალი) 1/2016, 39.

³ ვგულისხმობთ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 24 ოქტომბრის N1/4/592 გადაწყვეტილებას საქმეზე *ბეჟა ნიქარიშვილი* საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ. (ხელმისაწვდომია: <https://www.constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=1043>, ბოლოს ნანახია: 05.05.2022).

⁴ *Schwind, Hans-Dieter*, *Kriminologie: Eine praxisorientierte Einführung mit Beispielen*, 17. Aufl., 2007, S. 14.

ემუქრება იგივე სასჯელი, შედეგად, მას აქვს ერთგვარი წინააღმდეგობის ძალა დანაშაულის ჩადენის ყველა პოტენციური მსურველის მიმართ.⁸ შესაბამისად, სისხლის სამართლის და სასჯელის პოლიტიკა დანაშაულის პრევენციის ფუნქციის ფარგლებში სცილდება წმინდა საკანონმდებლო სისხლის სამართლის პოლიტიკურ კონტექსტს და ხდება უფრო ფართო – კრიმინალური პოლიტიკა, რადგან ეხება დანაშაულის ჩადენამდე – სისხლის სამართლის კოდექსის გამოყენებამდე – არსებულ პერიოდს. აღნიშნული მსჯელობის შესაბამისად, კრიმინალური პოლიტიკის განხორციელება მეტწილად არის დანაშაულთან ბრძოლის ამოცანის შესრულება, რომელიც მოიცავს როგორც სისხლისსამართლებრივი რეპრესიებს, ასევე არასისხლისსამართლებრივი ხასიათის პრევენციულ ღონისძიებებს.⁹ „სისხლის სამართლის პოლიტიკა დანაშაულთა თავიდან აცილების მიზანს უნდა ისახავდეს, ხოლო, სისხლის სამართლის კანონი ამ მიზნის საშუალებას უნდა წარმოადგენდეს“.¹⁰ დანაშაულის თავიდან აცილებას, გარდა სისხლისსამართლებრივი ღონისძიებებისა, უზრუნველყოფს სხვა პრევენციული ხასიათის ღონისძიებებიც,¹¹ რაც სცილდება სისხლის სამართლის კანონის (მართლმსაჯულების) ფარგლებს და კრიმინალური პოლიტიკის ნაწილს წარმოადგენს.

კრიმინალური პოლიტიკა, როგორც ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ნაწილი არის საზოგადოებისა და მისი ცალკეული მოქალაქეების სისხლისსამართლებრივი დაცვის ღონისძიებები, სადაც მთავარი აქცენტები მიემართება სისხლის სამართლთან, სისხლის სამართლის პროცესსა და

სისხლის სამართლის სანქციებთან დაკავშირებულ რეფორმებს.¹²

რაციონალური კრიმინალური პოლიტიკა სახეზეა, თუ საზოგადოებრივი საშიშროებების საგნობრივი აღწერა, ანალიზი და რეაგირება ხორციელდება კრიმინოლოგიურ კვლევებზე დაყრდნობით, კონსტიტუციით გარანტირებული უფლებებისა და თავისუფლებები დაცვის ფარგლებში.¹³

III. სასჯელების გამოყენების სტატისტიკა

სასჯელების გამოყენების სტატისტიკის წარმოდგენამდე აუცილებელია ვნახოთ თუ როგორია მსჯავრდებულ პირთა რაოდენობა საქართველოში. 2020 წლის დეკემბრის თვეში პენიტენციურ სისტემაში (ციხეში) განთავსებული იყო 9143 პატიმარი, რომელთაგან ბრალდებული იყო 1646, ხოლო მსჯავრდებული 7497.¹⁴ შესაბამისად, 100 ათას მოსახლეზე 250 პატიმარი ფიქსირდებოდა.¹⁵

7497 მსჯავრდებულიდან 3380 პირი განსაკუთრებით მძიმე, ხოლო 3299 მძიმე დანაშაულისთვის იხდიდა სასჯელს.¹⁶ 4101 მსჯავრდებულს ეკონომიკური დანაშაული ჰქონდა ჩადენილი, ხოლო 3139 საზოგადოებრივი უშიშროებისა და წესრიგის წინააღმდეგ და 3075 ადამიანის წინააღმდეგ

¹² Kaiser, Günther/Kerner, Hans-Jürgen/Sack, Fritz/Schellhoss, Hartmut (Hrsg.), Kleines Kriminologisches Wörterbuch, 3. Aufl., 1993, S. 280.

¹³ Schöch, Heinz, Kriminalpolitik in Zeiten komplexer Berdohungsformen, in: Lösel, Friedrich/ Bender, Doris/ Jehle, Jörg-Martin (Hrsg.), Kriminologie und wissenschaftsbasierte Kriminalpolitik, 2007, S. 54; Schwind, Hans-Dieter, Kriminologie: Eine praxisorientierte Einführung mit Beispielen, 17. Aufl., 2007, S. 15.

¹⁴ ხელმისაწვდომია: <https://www.geostat.ge> (ბოლოს ნანახია: 02.04.2022).

¹⁵ ხელმისაწვდომია: <https://www.geostat.ge> (ბოლოს ნანახია: 02.04.2022).

¹⁶ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის (შემდგომში შემოკლებულია, როგორც სსკ) მე-12 მუხლის თანახმად, მძიმე ისეთი განზრახი დანაშაული, რომლის ჩადენისათვის ამ კოდექსით გათვალისწინებული მაქსიმალური სასჯელი არ აღემატება ათი წლით თავისუფლების აღკვეთას, ხოლო განსაკუთრებით მძიმე ისეთი განზრახი დანაშაული, რომლის ჩადენისათვის ამ კოდექსით გათვალისწინებულია სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთა ათ წელზე მეტი ვადით ან უვადო თავისუფლების აღკვეთა.

⁸ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 24 ოქტომბრის N1/4/592 გადაწყვეტილება საქმეზე ბექა ნიქარიძე/საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, II-51, (ხელმისაწვდომია: <https://www.constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=1043>, ბოლოს ნანახია: 05.05.2022).

⁹ Schwind, Hans-Dieter, Kriminologie: Eine praxisorientierte Einführung mit Beispielen, 17. Aufl., 2007, S. 14.

¹⁰ ნაჭყებია, გურამ, საქართველოს სისხლის სამართლის პოლიტიკის ლიბერალიზაციის მეთოდოლოგიური პრობლემები, წიგნში: თოდუა, ნონა (რედ.), სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის ტენდენციები საქართველოში, 2016, გვ. 73.

¹¹ მაგ. უმუშევრობის და სიღარიბის დაძლევა, განათლების კარგი შესაძლებლობები, უსახლკარობის აღმოფხვრა და ა.შ. შალიკაშვილი, მორის, კრიმინოლოგია, მესამე გამოცემა, 2017, გვ. 182; ბიორგო, ტორე, დანაშაულის პრევენცია: ყოვლისმომცველი მიდგომა, 2019, გვ. 48.

მიმართული დანაშაულები.¹⁷ საზოგადოებრივი უშიშროებისა და წესრიგის წინააღმდეგ ჩადენილი დანაშაულების 30% არის ნარკოტიკების უკანონო დამზადება, წარმოება, შექმნა, შენახვა, გადაზიდვა, გადაგზავნა ან გასაღება, რაც ასევე ეკონომიკურ მოგებასთან არის დაკავშირებული.¹⁸

ამავე საანგარიშო პერიოდში, 2020 წელს, საქართველოს პრობაციის სისტემაში ირიცხებოდა 19995 მსჯავრდებული, რომლებიც გადანაწილებული იყვნენ 134 პრობაციის ოფიცერზე. საქმეების საშუალო რაოდენობით ერთ ოფიცერზე თბილისში 200 მსჯავრდებული და სამეგრელო-ზემო სვანეთში 193 მსჯავრდებული ირიცხებოდა. ყველაზე ცოტა რაოდენობა პრობაციონერი მსჯავრდებულების ჰყავდა რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის პრობაციის ოფიცერს – 49, სამცხე ჯავახეთის ოფიცერს – 68 და მცხეთა მთიანეთის – 81. ყველა დანარჩენ რეგიონში ერთ პრობაციის ოფიცერზე 100-ზე მეტი მსჯავრდებული იყო რეგისტრირებული.¹⁹

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სტატისტიკური მონაცემების თანახმად 2017-2020 წლებში სასჯელების შეფარდების მაჩვენებელი ასე გამოიყურება:²⁰

¹⁷ ხელმისაწვდომია: <https://www.geostat.ge> (ბოლოს ნანახია: 02.04.2022).

¹⁸ 2020 წელს საზოგადოებრივი უშიშროებისა და წესრიგის წინააღმდეგ ჩადენილი დანაშაულისთვის 3833 პირიდან 1240 პირი (32%) გასამართლებული იქნა ნარკოტიკების უკანონო დამზადება, წარმოება, შექმნა, შენახვა, გადაზიდვა, გადაგზავნა ან გასაღებისთვის, (ხელმისაწვდომია: <https://www.supremecourt.ge/statistical2020>, ბოლოს ნანახია: 02.04.2022).

¹⁹ ხელმისაწვდომია: <https://www.geostat.ge> (ბოლოს ნანახია: 02.04.2022).

²⁰ ხელმისაწვდომია: <https://www.supremecourt.ge/statistical2020> (ბოლოს ნანახია: 02.04.2022).

უზენაესი სასამართლოს წარმოდგენილი სტატისტიკური მონაცემების ანალიზი ცხადყოფს, რომ თავისუფლების აღკვეთის (პატიმრობის) გამოყენება გამამტყუნებელი განაჩენების 25%-ში გვხვდება. საგულისხმოა ასევე, რომ თავისუფლების აღკვეთა, რომელიც მსჯავრდებულს შეეცვალა პირობითი მსჯავრით და დაუნესდა გამოსაცდელი ვადა განხილული სისხლის სამართლის საქმეების 50% შეადგენს. აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ პრობაციის ოფიცრების გადატვირთულობა პირობითი მსჯავრის ქვეშ მყოფი პირის არასაკმარის კონტროლს იწვევს, რაც ხელს უწყობს განმეორებითი დანაშაულის ჩადენას. ამის მანიშნებელია ის ფაქტიც, რომ 2020 წლის დეკემბერში პენიტენციურ დაწესებულებებში განთავსებულ 9143 ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთაგან წარსულში ნასამართლევ იყო 3162 (34,5%).²¹ წარსულში ნასამართლევ პირების მიერ დანაშაულის ჩადენა შეიძლება განპირობებული იყოს მათ შორის, პრობაციის სისტემის მხრიდან არასაკმარის კონტროლისა და მზრუნველობის გამო.

სამწუხაროა ის ფაქტი, რომ ძალიან დაბალია ალტერნატიული სასჯელების (ჯარიმა, საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა, შინაპატიმრობა) გამოყენების მაჩვენებელი. ბრალდებულის ფინანსური მდგომარეობის გათვალისწინებით ხშირად მოსამართლე არ ან ვერ უფარდებს ბრალდებულ პირს ჯარიმას. ხოლო რაც შეეხება შინაპატიმრობის გამოყენების ასეთ დაბალ მაჩვენებელს, აღნიშნული შეიძლება დაკავშირებული იყოს ელექტრონული სამაჯურის აპარატურის დაზიანებით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების გარანტიის წარმოსად-

²¹ ხელმისაწვდომია: <https://www.geostat.ge> (ბოლოს ნანახია: 04.04.2022).

წლები	სულ მსჯავრდებული	თავ. აღკვეთა	პირობითი მსჯავრი	ჯარიმა	გამასწორებელი სამუშაო	საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა	შინაპატიმრობა
2017	14517	3559 24.5%	6461 44.5%	3079 21.2%	0	1352 9.3%	36 0.2%
2018	15846	3864 25.0%	7740 48.8%	3207 20.2%	1 0.01%	895 5.6%	20 0.1%
2019	16748	3885 23.2%	8291 49.5%	3353 20%	0	1175 7.0%	41 0.2%
2020	13441	3336 25.7%	6556 50.5%	2151 16.6%	0	917 7.1%	14 0.1%

გენი თანხის ოდენობაზე – 5000 ლარი, რომელიც მსჯავრდებულ პირს არ გააჩნია²² და შესაბამისად, შინაპატიმრობის გამოყენებაც არ ხდება. საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის გამოყენება პირდაპირ კავშირშია არასაკმარის სამუშაო ადგილებთან, მსჯავრდებულის მენტალობასა და შრომითი უნარ-ჩვევების ნაკლებობასთან.²³

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ხშირად ერთ-ერთი პრობლემა არასაპატიმრო სასჯელების გამოყენებლობისა არის სსკ-ის მუხლებში მათი გაუთვალისწინებლობა. მაგ. 2020 წლის უზენაესი სასამართლოს სტატისტიკური მონაცემების მიხედვით, 13441 მსჯავრდებულისაგან: ეკონომიკური დანაშაულისათვის გასამართლებული იქნა 4015 პირი, რომელთაგან მხოლოდ 57-ს მიესაჯა საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა და 7-ს შინაპატიმრობა; საზოგადოებრივი უშიშროებისა და წესრიგის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულებისათვის მსჯავრდებულნი 3833 პირიდან 421 მიესაჯა საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა, ხოლო 2 – შინაპატიმრობა,²⁴ ეკონომიკური დანაშაულისათვის გასამართლებული პირების მხოლოდ 1.6% შემთხვევაში იქნა გამოყენებული საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა და შინაპატიმრობა, ხოლო საზოგადოებრივი უშიშროებისა და წესრიგის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულებისათვის – 11%. არასაპატიმრო სასჯელების გამოყენებას ის ფაქტიც უშლის ხელს, რომ სსკ-ის 55-ე მუხლის თანახმად, მოსამართლეს არა აქვს სასჯელის ზომის უმდაბლეს ზღვარზე ნაკლები სასჯელის ან სხვა, უფრო მსუბუქი სასჯელის დანიშვნის უფლება, თუ მხარეებს შორის საპროცესო შეთანხმება არ არის დადებული.

²² იხ. საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის მინისტრის 2017 წლის 28 დეკემბრის ბრძანება N 146 „შინაპატიმრობის აღსრულების წესის დამტკიცების შესახებ“.

²³ შალიკაშვილი, მორის, ალტერნატიული სასჯელების კვლევა საქართველოში, მზია ლეკვეიშვილი-85, საიუბილეო სტატიათა კრებული, 2014, გვ. 101-102.

²⁴ ხელმისაწვდომია: <https://www.supremecourt.ge/statistical-2020> (ბოლოს ნანახია: 04.04.2022).

IV. სასჯელის პოლიტიკა და მისი ანალიზი სტატისტიკური მონაცემების მიხედვით

სამართლებრივი სახელმწიფოს პრინციპი სახელმწიფოს აკისრებს ვალდებულებას იზრუნოს დანაშაულებრივი საფრთხის აღმოფხვრაზე.²⁵ სამართლებრივი სახელმწიფოს ეს მიდგომა ქვეყნის კრიმინალურ პოლიტიკაში აისახება და ხორციელდება. დანაშაულებრივი საფრთხის აღმოფხვრის თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია კრიმინალური პოლიტიკის ისე წარმართვა, რომ მოხდეს დანაშაულისა და პატიმართა მაჩვენებლის მუდმივი მონიტორინგი და შემცირებაზე ზრუნვა. ამ მხრივ სისხლის სამართლის და კერძოდ, სასჯელის პოლიტიკა გადამწყვეტ როლს თამაშობს.

განსხვავებულია სასჯელისა და სასჯელაღსრულების პოლიტიკა ევროპაში და ამერიკის შეერთებულ შტატებში. თუ ევროპაში კრიმინალური პოლიტიკა უფრო მეტად არის მსჯავრდებულის რეაბილიტაციაზე ორიენტირებული, აშშ სასჯელის აღსრულება სარფიან ინდუსტრიად, დიდ ბიზნესად არის ქცეული.²⁶ შესაბამისად, მსჯავრდებულთა რაოდენობა აშშ-ში ბოლო 20 წლის განმავლობაში 4-ჯერ გაიზარდა,²⁷ დღეის მდგომარეობით 2 მილიონს გადააჭარბა და 100 ათას მოსახლეზე დაახლოებით 700 მსჯავრდებულს შეადგენს.²⁸ განსხვავებული ვითარებაა დასავლეთ ევროპის ქვეყნებში, სადაც 100 ათას მოსახლეზე მსჯავრდებულთა რაოდენობა დაახლოებით 100 მსჯავრდებულია.²⁹

²⁵ შვაბე, იურგენ, გერმანიის ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებები, 2011, გვ. 381.

²⁶ 1999 წელს აშშ-ში 100 ათასზე მეტი ადამიანი იყო 3400 ციხეში დასაქმებული და მთლიანი დანახარჯი 65 მილიარდ დოლარზე მეტს შეადგენდა. კრისტი, ნილს, დანაშაულის კონტროლი, როგორც ინდუსტრია: გულაგების მიმართ, დასავლური მიდგომა, 2017, გვ. 169.

²⁷ Schneider, Hans Joachim, Kriminalpolitik an der Schwelle zum 21. Jahrhundert, 1998, S. 7.

²⁸ ბაროუზი, რანდელ, სისხლის სამართლის პოლიტიკა და დანაშაული: კრიტიკული საერთაშორისო მიმოხილვა, წიგნში: ჯავახიშვილი ნინო (რედ.), სახელმძღვანელო კურსისთვის: სოციალური მუშაობა სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების სფეროში, 2014, გვ. 109.

²⁹ ფინეთში 100 000 მოსახლეზე 53 მსჯავრდებულია, ნორვეგიაში – 44, გერმანიაში – 83, ბელგიაში – 90. Schneider, Hans Joachim, Kriminalpolitik an der Schwelle zum 21. Jahrhundert, 1998, S. 7; ბაროუზი, რანდელ, სისხლის სამართლის პოლიტიკა და დანაშაული: კრიტიკული

პატიმართა რაოდენობა პირდაპირ აისახება როგორც მათ უფლებრივ მდგომარეობაზე, ასევე რესოციალიზაცია-რეაბილიტაციის ხელმისაწვდომობაზე. პატიმრების რაოდენობის ზრდა ართულებს მსჯავრდებულების რესოციალიზაცია-რეაბილიტაციას.³⁰ შესაბამისად, რაც უფრო ცოტა მსჯავრდებული ჰყავს სახელმწიფოს, მით უფრო დიდია მათზე ზრუნვის ფინანსური და ადამიანური შესაძლებლობები. მსჯავრდებულის რესოციალიზაციის მისაღწევად ასევე აუცილებელია პროფესიონალი კადრების არსებობა, რესოციალიზაციის პროგრამების რაოდენობა და მათზე ხელმისაწვდომობა და თუ როგორ შეუძლება პენიტენციური სისტემა მასმედიაში, რა წარმოდგენა აქვს საზოგადოებას მსჯავრდებულის რესოციალიზაციაზე.³¹

2013 წლის ამნისტია და შეწყალებები საქართველოში, რა თქმა უნდა, მნიშვნელოვანი იყო მსჯავრდებულთა სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის უფლებების დაცვისთვის. ეს ასევე კარგი შესაძლებლობა იყო მსჯავრდებულთა რაოდენობის კლებისა და შესაბამისად, რეაბილიტაციის ღონისძიებების დაგეგმვისა და განხორციელებისათვის. საქართველოს ციხეებში 2011 წლის დეკემბერში 24 114 პატიმარი ირიცხებოდა, რაც 100 ათას მოსახლეზე 540 მსჯავრდებულს შეადგენდა.³² აღნიშნული ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი იყო ევროპის ტერიტორიაზე რუსეთის ფედერაციის შემდეგ. ამავე საანგარიშო პერიოდში პრობაციონერთა რაოდენობა იყო 38681.³³

საერთაშორისო მიმოხილვა, წიგნი: ჯავახიშვილი ნინო (რედ.), სახელმძღვანელო კურსისთვის: სოციალური მუშაობა სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების სფეროში, 2014, გვ. 111; *კრისტი, ნილს*, ტკივილის საზღვრები: სასჯელის როლი სასჯელალსრულების პოლიტიკაში, 2017, გვ. 47.

³⁰ *ბაროუზი, რანდელ*, სისხლის სამართლის პოლიტიკა და დანაშაული: კრიტიკული საერთაშორისო მიმოხილვა, წიგნი: ჯავახიშვილი ნინო (რედ.), სახელმძღვანელო კურსისთვის: სოციალური მუშაობა სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების სფეროში, 2014, გვ. 108.

³¹ *ბაროუზი, რანდელ*, სისხლის სამართლის პოლიტიკა და დანაშაული: კრიტიკული საერთაშორისო მიმოხილვა, წიგნი: ჯავახიშვილი ნინო (რედ.), სახელმძღვანელო კურსისთვის: სოციალური მუშაობა სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების სფეროში, 2014, გვ. 107.

³² სისხლის სამართლის სტატისტიკის ერთიანი ანგარიში 2011 წლის დეკემბერი, (ხელმისაწვდომია: <https://geostat.ge/media/16919/2011-wlis-dekembris-angariSi.pdf>, ბოლოს ნანახია: 04.04.2022).

³³ სისხლის სამართლის სტატისტიკის ერთიანი ანგა-

2013 წელს განხორციელებული ამნისტიისა და შეწყალებების შემდეგ პატიმართა რაოდენობა შემცირდა 8994-მდე, ხოლო პრობაციონერთა რაოდენობა – 13642-მდე.³⁴ 2013 წლის შემდეგ პრობაციონერების რაოდენობა ყოველ წელს მატულობდა და როგორც აღინიშნა, 2020 წელს შეადგენდა 19995 მსჯავრდებულს. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ 2017 წელს 22857 პრობაციონერი დარეგისტრირდა. აღნიშნული მონაცემები ცხადყოფს, რომ 2013 წლის შემდეგ არ მატულობს პატიმრების რაოდენობა, თუმცა საკმაოდ გაიზარდა პრობაციონერთა რაოდენობა, კერძოდ, 2013 წელთან შედარებით 2020 წლისთვის მათი რაოდენობა 46%-ით გაიზარდა.

პირველ რიგში საკითხავია, თუ რატომ ვერ მცირდება საქართველოში მსჯავრდებულთა, მათ შორის პატიმართა რაოდენობა. პატიმართა რაოდენობის შემცირება პირდაპირ კავშირშია სასჯელის პოლიტიკასთან. ამ მხრივ საინტერესოა რამდენიმე ფაქტორის აღინიშნა:

1. სასჯელი ხშირად არ გამოიყენება როგორც *ultima ratio* – უკანასკნელი საშუალება, „როდესაც ამონურული სამართლებრივ სიკეთეთა დაცვის არასისხლისსამართლებრივი საშუალებები“.³⁵ ხშირად ის არის სახელმწიფოს მიერ რეაგირების პირველადი საშუალება.³⁶ მაგალითად,³⁷ ოჯახში ძალადობის შემთხვევებში შემაკავებელი და დამცავი ორდერი არ არის საკმარისი მოძალადეზე ზეგავლენის მქონედ, და შესაბამისად, ეს ღონისძიებები ვერ ჩაითვლება იმის დამადასტურებლად, რომ კრიმინა-

რიში 2011 წლის დეკემბერი, (ხელმისაწვდომია: <https://geostat.ge/media/16919/2011-wlis-dekembris-angariSi.pdf>, ბოლოს ნანახია: 04.04.2022).

³⁴ სისხლის სამართლის სტატისტიკის ერთიანი ანგარიში 2013 წლის ნოემბერი, (ხელმისაწვდომია: <https://geostat.ge/media/16919/2011-wlis-dekembris-angariSi.pdf>, ბოლოს ნანახია: 04.04.2022).

³⁵ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 24 ოქტომბრის N1/4/592 გადაწყვეტილება საქმეზე *ბეჟა ნიქარიშვილი* საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, II-37, (ხელმისაწვდომია: <https://www.constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=1043>, ბოლოს ნანახია: 05.05.2022).

³⁶ *ბახტაძე, უშანგი*, კრიმინალიზაციის პროცესის კრიმინოლოგიური ანალიზი, 2021, გვ. 32.

³⁷ სახელმწიფოს მიერ რეაგირების პირველად საშუალებად გამოყენების სხვა მაგალითები იხ. *ბახტაძე, უშანგი*, კრიმინალიზაციის პროცესის კრიმინოლოგიური ანალიზი, 2021, გვ. 32-40.

- ლური სასჯელი არის *ultima ratio*.³⁸ ფორმალურად არასისხლისსამართლებრივი ღონისძიების არსებობა არ არის საკმარისი, რომ სასჯელის გამოყენება გამართლდეს *ultima ratio* პრინციპით. ოჯახში ძალადობის შემთხვევაში არ არის ამონურული სამართლებრივ სიკეთეთა დაცვის არასისხლისსამართლებრივი საშუალებები, მაგალითად მედიაცია.
2. კრიმინალური/სასჯელის პოლიტიკა ხშირად სიტუაციურად ხორციელდება, სწრაფი რეაგირება არსებულ პრობლემაზე და არ ხდება წინასწარ, ამ პრობლემის სხვა გზებით (არა სასჯელის გამოყენებით) გადაჭრის მექანიზმებზე კვლევა. ასეთი კრიმინალური პოლიტიკა მხოლოდ მოკლევადიანი, სიტუაციური რეაგირებაა სისხლის სამართლის პრობლემაზე.
  3. კრიმინალური/სასჯელის პოლიტიკა არ ხორციელდება მეცნიერულ კვლევებზე დაყრდნობით. კრიმინოლოგიური კვლევის დანიშნულება კი სწორედ ის არის, რომ გაირკვეს დანაშაულის ჩადენის გამომწვევი მიზეზები და მოხდეს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის და მათ შორის, კრიმინალური პოლიტიკის ისე დაგეგმა, რომ შემცირდეს მსჯავრდებულთა რაოდენობა.
  4. ერთი გამოკვეთილი პრობლემა არის ზოგადად თავისუფლების აღკვეთის მაღალი ზომა, რაც შეუძლებელს ხდის პატიმართა რაოდენობის შემცირებას. როდესაც ჯგუფური ქურდობისთვის (სსკ-ის 177-ე მუხლის მესამე ნაწილი) ან 150 ლარზე მეტი თანხის თაღლითობისთვის (სსკ-ის 180-ე მუხლის მეორე ნაწილი) კანონმდებელი 4-დან 7 წლამდე თავისუფლების აღკვეთას ითვალისწინებს, რა თქმა უნდა რთულია ასეთი სასჯელების პირობებში პატიმრების რაოდენობის შემცირება.

³⁸ 2021 წელს საქართველოში გამოტანილი იქნა 9376 შემაკავებელი ორდერი და დაფიქსირდა ოჯახში ძალადობის (სსკ-ის 1261 მუხლი) – 4767 შემთხვევა. სამწუხაროდ, არ ვიცით ოჯახში ძალადობის რამდენ შემთხვევაში იყო სახეზე შემაკავებელი ორდერი. თუმცა, ვფიქრობთ, რომ ხშირად სწორედ შემაკავებელი ორდერის მოქმედების შემდეგ ხდება. იხ. www.police.ge (ბოლოს ნანახია: 09.04.2022). ოჯახში ძალადობის პრაქტიკა ცხადყოფს, რომ შემაკავებელ ორდერს შედეგი არ აქვს. იხ. *ხატიაშვილი, გოგა*, საქართველოს საერთო სასამართლოების მნიშვნელოვანი განმარტებები ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობასთან დაკავშირებულ საქმეებზე 2016-2018, 2019, გვ. 52, 60, 107.

5. სასჯელის რაოდენობის გამოყენების შემცირებისთვის მნიშვნელოვანი იქნებოდა მედიაციის ინსტიტუტის დანერგვა. დაზარალებულის სურვილია დანაშაულამდე არსებულ მდგომარეობაში დაბრუნება. ამიტომ ეკონომიკური დანაშაულის დროს შეიძლება მედიაცია დანაშავესა და დაზარალებულს შორის ზიანის ანაზღაურების პირობით. აღნიშნული თავიდან აგვარიდებდა ეკონომიკური დანაშაულისათვის გასამართლებული პატიმრების დიდ რაოდენობას. მედიაცია ასევე ეფექტური იქნებოდა ოჯახური ძალადობის შემთხვევებში, თუ ის სისხლისსამართლებრივ დანაშაულამდე იქნებოდა გამოყენებული, მაგ., შემაკავებელი ორდერის პარალელურად. აღნიშნული გრძელვადიანი პერსპექტივით საზოგადოების მშვიდობიან განვითარებას შეუწყობდა ხელს და თავიდან აგვაცილებდა ოჯახური ძალადობის სისხლისსამართლებრივი დევნით გამონგველ უარყოფით შედეგებს: დანგრეული, დეზორიენტირებული, სოციალურად განადგურებული ოჯახი.
6. დანაშაულის ჩადენის და პატიმართა რაოდენობის შემცირება პირდაპირ კავშირშია ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობასთან. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ბოლო წლების სტატისტიკური მონაცემების თანახმად, მსჯავრდებულთა 80-85% დანაშაულის ჩადენის დროს იყო უმუშევარი. შესაბამისად, უმუშევრების აღმოფხვრა ან უმუშევრობისთვის ფინანსური შემწეობის შემოღება შეიძლება გახდეს დანაშაულის ჩადენის შემცირების საშუალება. საინტერესოა ის ფაქტი, რომ 2020 წლის დეკემბრის თვეში პენიტენციურ დაწესებულებაში მყოფი 7497 მსჯავრდებულიდან ეკონომიკური დანაშაულისათვის სასჯელს იხდიდა 4101 პირი. ერთი ასეთი პატიმრის პენიტენციურ დაწესებულებაში შენახვა სახელმწიფოს დღეში დაახლოებით 40 ლარი (12.60 ევრო) უჯდება.³⁹ ამ მსჯავრდებულებს შესაძლებელია დანაშაული საერთოდ არც კი ჩაედინათ, თუ მათ სახელმწიფო დღეში ამ თანხის თუნდაც ნახევარს მისცემდა უმუშევრობის შემწეობის სახით.

³⁹ *Aebi, Marcelo F./Tiago, Mélanie M., (2021), SPACE I – 2020 – Council of Europe Annual Penal Statistics: Prison populations, Strasbourg: Council of Europe, 2020, გვ. 130.*

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ პატიმრობა ზრდის განმეორებითი დანაშაულის ჩადენისა და ჯანმრთელობის გაუარესების⁴⁰ რისკს. 2020 წლის მონაცემებით პენიტენციურ დაწესებულებაში მყოფი პირების 34,5% განმეორებითი დანაშაულისთვის იხდის სასჯელს.⁴¹

გარდა სასჯელის ზომის დაწესებით პატიმრების რაოდენობის შემცირებისა, მნიშვნელოვანია სისხლის სამართლის კოდექსის სასჯელთა პოლიტიკის გადახედვა დანაშაულებრივი ქმედებების სიმძიმის ფარგლებში. მოქმედმა სსკ-მა 2000 წლიდან დღემდე 238 ცვლილება განიცადა. ამ ცვლილებების გამო ბევრი საკითხი გაუგებარი და სხვა ნორმებთან შეუსაბამო გახდა. ყველაზე დიდი პრობლემა კი მაინც არის არაპროპორციული სასჯელები კონკრეტული დანაშაულების შედარებით ასპექტში. მაგ.: სსკ-ის 177-ე მუხლის მესამე ნაწილის (ჯგუფური ქურდობა) თავისუფლების აღკვეთის ზომა უფრო მაღალია ვიდრე ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანების (სსკ-ის 117 მუხლი); დიდი ოდენობის ქურდობა (სსკ-ის 177-ე მუხლის მეოთხე ნაწილის ბ) ქვეპუნქტი) და წამება (სსკ-ის 144¹ მუხლი) ერთნაირ სასჯელს ითვალისწინებს; ერთნაირ სასჯელს ითვალისწინებს ჯგუფური ძარცვა (სსკ-ის 178-ე მუხლის 3 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტი) და გაუპატიურება (სსკ-ის 137-ე მუხლის პირველი ნაწილი). ერთ-ერთი ყველაზე სწრაფად გადასაჭრელი საკითხია ნარკოდანაშაულების სსკ-ით რეგულირება. ასევე აუცილებელია ნარკოტიკული დანაშაულის საკითხებზე მეტი სიცხადის შეტანა. 2015 წლიდან მოყოლებული სსკ-ის ნარკოტიკული დანაშაულის თავი დაიჩეხა როგორც საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებების, ასევე

განხორციელებული ცვლილებების გამო. ნარკოტიკული დანაშაულის თემა ბევრ ადამიანს ეხება და ეს ტენდენცია დროთა განმავლობაში უფრო გაიზრდება. ნარკოტიკული დანაშაულის სისხლისსამართლებრივი რეგულირება სხვადასხვა ნორმატიულ აქტებშია გაბნეული, რაც ართულებს ამ დანაშაულის განსაზღვრულობას და მარტივად აღქმადობას. შესაბამისად, ცალკე უნდა შეიქმნას ნარკოტიკული საშუალების სისხლის სამართლის კოდექსი, სადაც ყველა ნარკოტიკულ საშუალებაზე დეტალურად და დიფერენცირებულად გაიწერება დასჯადობის საკითხი, რაც განჭვრეტადობისთვის უმნიშვნელოვანესი იქნება. ნარკოტიკული ნივთიერებების გამო არსებული საზოგადოებრივი გამოწვევები აუცილებლობის წინაშე აყენებს სახელმწიფოს საკანონმდებლო ბაზა იყოს ერთ კანონში მოქცეული, განჭვრეტადი და სამართლებრივ შედეგების პროგნოზის შესაძლებლობის მატარებელი და არეგულიროს თავისი ქცევა და გონივრულობის ფარგლებში განჭვრეტოს მისი შედეგები.⁴²

V. დასკვნა

დასკვნის სახით უნდა აღინიშნოს, რომ თუ სახელმწიფოს მსჯავრდებულის რესოციალიზაცია და პატიმრობის გადატვირთულობის შემცირება სურს სასჯელი (თავისუფლების აღკვეთა) თავშეკავებულად უნდა გამოიყენოს და შანსი მისცეს მას აღიდგინოს იმიჯი საზოგადოებაში. სასჯელი როგორც ტკივილი გამონაკლის შემთხვევებში, როგორც უკანასკნელი საშუალება ისე გამოიყენებოდეს.⁴³ უმჯობესია ალტერნატიული სასჯელების სანაცვლოდ სასჯელის ალტერნატივების შემოღება.⁴⁴ სკანდინავიის ქვეყნებმა პატიმრების რაოდენობა შეამცირეს უპირველეს ყოვლისა სასჯელის ზომის

⁴⁰ 2017 წელს გამოკითხულ იქნა 8 სასჯელალსრულების დაწესებულების 943 პატიმარი. ამ გამოკითხვამ აჩვენა, რომ ერთ წლამდე პატიმრობის შემთხვევაში, ჯანმრთელობის მდგომარეობის მკვეთრ გაუარესებაზე მიუთითებს გამოკითხულ პატიმართა 21-23%, 3-დან 6 წლამდე პატიმრობის შემთხვევაში ჯანმრთელობის მდგომარეობის მკვეთრ გაუარესებაზე მიუთითებს გამოკითხულ პატიმართა 37%, ხოლო ცხრა წელზე მეტი პატიმრობის ხანგრძლივობის შემთხვევაში ჯანმრთელობის მდგომარეობის მკვეთრ გაუარესებაზე – 64%. იხ. საქართველოს სახალხო დამცველის სპეციალური ანგარიში: პატიმრობის პირობების გააუმჯობესება პატიმართა ჯანმრთელობაზე, 2018, გვ. 129.

⁴¹ ხელმისაწვდომია: <https://www.geostat.ge> (ბოლოს ნანახია: 10.04.2022).

⁴² საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2008 წლის 30 ოქტომბრის N 2/3/406,408 გადაწყვეტილება საქმეზე საქართველოს სახალხო დამცველი და საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, II-36, (ხელმისაწვდომია: <https://www.constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=390> , ბოლოს ნანახია: 05.05.2022).

⁴³ კრისტი, ნილს, ტკივილის საზღვრები: სასჯელის როლი სასჯელალსრულების პოლიტიკაში, 2017, გვ. 20.

⁴⁴ კრისტი, ნილს, ტკივილის საზღვრები: სასჯელის როლი სასჯელალსრულების პოლიტიკაში, 2017, გვ. 20.

დანევით.⁴⁵ ამ მხრივ გამორჩეული იყო ფინეთის და დანიის მაგალითი, სადაც მე-20 საუკუნის შუაში მსჯავრდებულთა რაოდენობა 100 ათას მოსახლეზე 250 აღემატებოდა,⁴⁶ დღეს კი ყველაზე დაბალია მსოფლიოში.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით ვფიქრობთ, რომ უნდა შეიქმნას სისხლის სამართლის კოდექსის გადასინჯვის სახელმწიფო კომისია, რომელმაც პირველ რიგში უნდა მოახდინოს ლიბერალური სასჯელის პოლიტიკის განხორციელება და რომელის მუშაობაშიც მონაწილეობა უნდა მიიღონ როგორც იურისტებმა, ასევე სოციოლოგებმა და ფსიქოლოგებმა. სასურველი იქნება თუ მოხდება ნარკოტიკულ დანაშაულთა სისხლის სამართლის ცალკე კოდექსის შექმნა, რომელიც გააერთიანებს ყველა საჭირო ნორმატიულ აქტს, რაც ხელს შეუწყობს ამ სახის დანაშაულის განჭვრეტადობას.

---

⁴⁵ კრისტი, ნილს, დანაშაულის კონტროლი, როგორც ინდუსტრია: გულაგების მიმართ, დასავლური მიდგომა. 2017, გვ. 68.

⁴⁶ კრისტი, ნილს, დანაშაულის კონტროლი, როგორც ინდუსტრია: გულაგების მიმართ, დასავლური მიდგომა. 2017, გვ. 64.